

W I A D O M O Ś C I G R A F I C Z N E

ORGAN ZWIĄZKU ZAWODOWEGO DRUKARZY I POKREWNYCH ZAWODÓW W POLSCE

ROK XX

WARSZAWA, 1 KWIETNIA 1928

Nr. 7

ROBOTNIK - SPOŻYWCA

Robotnik w ustroju kapitalistycznym jest wyzyskiwany jako obywatel, jako wytwórca, jako spożywca.

Jako obywatel robotnik jest wyzyskiwany, gdyż płaci w stosunku do swych zarobków najwyższe podatki, prawodawstwo otacza przywilejami kapitał, robotnik ponosi największe ciężary dla państwa, a ma najmniejsze korzyści. Jako obywatel robotnik bronić się może, zrzeszając się w partjach politycznych. Z broni tej robotnicy już masowo korzystają, — choć — dodam — wielu dziś jeszcze popiera stronnictwa wrogie robotnikom.

Jako wytwórca robotnik jest wyzyskiwany w warsztacie, czy fabryce, gdzie za ciężką pracę wypłacają mu niewystarczające na utrzymanie zarobki, przyłączając sobie część wytworzonej przez robotnika wartości. Jako wytwórca robotnik broni się, skupiając się w związkach zawodowych.

Jako spożywca, robotnik jest wyzyskiwany przez posiadaczy ziemi, fabryk i warsztatów, którzy drogo sprzedają produkty czy towary, wytworzone przez robotnika. Poza tym robotnik — spożywca wyzyskiwany jest przez pośredników i kupców, którzy produkty i towary nabywają u producentów, by je dostarczyć do spożycia. Towar czy produkt przechodzi tu przez kilka rąk, stale drożąc. Obroną przed tego rodzaju wyzyskiem są spółdzielnie spożywców — zrzeczenia powstałe w celu wspólnego zakupu towarów dla rozsprzedania ich wśród zrzeszonych. Spółdzielnie dają następujące korzyści. Kupując hurtem, nabywają towary taniej i taniej je odprzedają członkom; mają bezpośrednią kontrolę nad dobrocią towaru, a w żadnym wypadku nie fałszują go. Spółdzielnie robotnicze poza tańszym i lepszym towarem przynoszą robotnikom jeszcze i inne korzyści. Osłabiają kapitalizm, gdyż pozbawiają go zysków na rozsprzedaży towarów; przygotowują praktycznie proletarijat do ujęcia w swe ręce rozdziału towarów i produktów pomiędzy spożywców.

Niestety, trzeba stwierdzić, że zainteresowanie się i zrozumienie znaczenia ruchu spółdzielczego wśród robotników jest jeszcze stosunkowo słabe. Wielu z nas lekceważąc odzywa się o tym ruchu, gdyż go nie zna. Ruch spółdzielczy dziś jest już poważnym czynnikiem w życiu gospodarczym państwa, a mógłby stać się czynnikiem decydującym, gdyby proletarijat masowo w ruchu tym wziął udział.

Według ankiety, dokonanej staraniem Głównego Urzędu Statystycznego w dniu 1 stycznia 1927 r., liczone w Polsce 4.204 spółdzielnie spożywców, których liczba członków wynosiła 788.000. Te 780 tysięcy, to właściwie liczba rodzin zaopatrujących się w spółdzielniach, gdy policzymy po 4 osoby na rodzinę, otrzymamy 3.120.000 osób, zaopatrujących się w spółdzielniach — czyli 13 — 14% całej ludności Polski.

Dane Gł. Urz. Stat. nie podają sumy obrotów tych spółdzielni. Zamiast tych danych, przytoczę kilka cyfr z działalności Związku Spółdzielni Spożywców Rz. P. w Warszawie („Społem“).

Związek ten w końcu r. 1926 skupił 817 spółdzielni spożywców, 106 wytwórców, 4 księgarskich, 6 mieszkaniowych i 3 kredytowych. Liczba członków w tych zrzeszeniach wynosiła 418.372; wśród nich robotników 252.112 (61%), rolników 122.063 (29%), innych 41.293 (10%).

Spółdzielnie spożywcze sprzedały w r. 1926 towarów i produktów za 109.545.359 zł., jeden członek nabył przeciętnie za sumę 264 zł. Spółdzielnie, należące do „Społem“ miały 1.655 sklepów, 119 piekarni, 29 rzeźni, 9 gospód. Ogólna wartość produkcji tych instytucyj wyniosła w omawianym okresie 14.832.986 zł.

Powyższe cyfry wskazują, że ruch spółdzielczy u nas pokaźnie się przedstawia; dziś już wywiera wpływ na ceny towarów. Przypomnę, iż w Łodzi piekarnie spółdzielcze sparaliżowały usiłowania właścicieli piekarni, gdy ci chcieli podnieść ceny na pieczywo. Piekarnie spółdzielcze cen nie podniosły i prywatne piekarnie zmuszone zostały zaniechać podwyżki.

Uświadomieni robotnicy, a drukarze za takich się mają, nie mogą lekceważyć lub nie interesować się ruchem spółdzielczym, gdyż pozbawiają się dogodnej broni z wyzyskiem. Przeciwnie, obowiązkiem ich jest wziąć czynny udział w tym ruchu, namawiać towarzyszy pracy, by zapisywali się do spółdzielni spożywców robotniczych i tam nabywali potrzebne produkty i towary. Wzmacniając ruch spółdzielczy, wzmacniają swą zdolność do walki z wyzyskiem, zbliżają chwilę zupełnego wyzwolenia z jarzma kapitalistycznego wyzysku.

A. BURKOT.

OSTRZEŻENIE.

Ostrzega się kolegów przed przyjmowaniem kondycji w niecennikowych drukarniach Thumena i Stauropigalnej we Lwowie. Przyjmujące kondycje w powyższych drukarniach uważani będą za łamistrejków i odpowiednio traktowani.

DRUKARZE ZAGRANICĄ

Z ESTONJI.

Międzynarodowy Sekretariat Drukarzy nadesłał poniższe sprawozdanie o ruchu cennikowym. Od lat kilku stosunki w drukarniach Estonji stale się pogarszały. Drożyzna rosła, a zarobki pozostały od listopada 1924 nie powiększone. Przeciwnie, część właścicieli drukarni, zwłaszcza na prowincji, usiłowała zarobki i warunki pracy obniżyć. Kryzys przeskądzał przeciwdziałać tym warunkom, wyczerpując środki organizacji.

Na początku 1927 r. stan na rynku pracy polepszył się, zmniejszyła się liczba bez pracy, kasy organizacji zaczęły się napełniać. Wobec poprawy stosunków, zgodnie z żądaniem kolegów, na początku b. r. zarząd Związku Drukarzy Estońskich zwrócił się do właścicieli drukarni w Taillinie (Revel) o podwyżkę. W liście z dn. 23 stycznia żądano podwyżki o 30% dla zarabiających od 21 koron est. na tydzień lub po 6 kor. 30 f. dla zarabiających mniej. Rokowania nie dały pożądanego rezultatu. Jedynie 2 drukarnie spółdzielcze wprowadziły powyższe warunki.

19 lutego przedstawiciele Związku zebrali się w celu naradzenia się nad stanem rzeczy. Z powodu, że właściciele drukarni w stolicy odmawiają podwyższenia warunków pracy, tłumacząc, iż konkurencja prowincjonalnych drukarni uniemożliwia im to, zebrani postanowili zażądać podwyżki zarobków i na prowincji. Równocześnie postanowiono przywrócić umowy cennikowe w tych miejscowościach, gdzie na skutek przegranych strejków, — były one zaprzepaszczone. Na podstawie tej uchwały w dn. 21 lutego umowa w całym kraju została wymówiona. Stosownie do zastrzeżeń umowy ma ona moc obowiązującą jeszcze miesiąc. Do dnia 21 marca ma być zawartą nowa umowa lub wybuchnie strejk.

Należy dodać, iż stosunki na prowincji są pożałowania godne. Ciekawe są sposoby, na jakie biorą się właściciele, by obniżyć zarobki. Kolegom, kończącym praktykę, obniżają znacznie obowiązujące minimum, twierdząc, iż nie są dostatecznie uzdolnieni. Nowowypisany kolega wkrótce idzie do wojska. Gdy służbę wojskową ukończy, znowu nie chcą wypłacać cennikowego minimum, twierdząc, iż w czasie praktyki nie nabył dostatecznego uzdolnienia, a w wojsku utracił to, co umiał.

Warunki tak się ułożyły, iż najprawdopodobniej wybuchnie strejk. Moment jest dobrze wybrany. Pracy jest dość dużo. Należy to wykorzystać. Organizacja drukarzy w ostatnim roku wzrosła z 772 do 848 kolegów, wzrosło też zaufanie we własne siły. Zwiększyła się znacznie liczba oddziałów; poważne zwycięstwo organizacja odniosła w Rakvere, gdzie w listopadzie powstał oddział z 24 członkami; obecnie są tam wszyscy zorganizowani w liczbie 32, a zarazem zmuszono jedną z drukarni do przyjęcia umowy związkowej.

Stan finansowy organizacji nie jest jeszcze świetny, by ona zdolną była podtrzymywać strejk dłuższy czas. Kasa centralna i lokalne razem posiadają 22.430 koron na rachunku funduszu obrony cennika. Liczba członków wykwalifikowanych wynosi 572, pomocy 162 i uczniów 114; przy skromnych zapomogach, fundusze starczą na 2 tygodnie. Wrazie dłuższego zatargu niezbędna jest pomoc organizacji zrzeszonych w Międz. Sekr. Druk., o którą koledzy estońscy się zwrócili.

Sekretariat pomoc przyobiecał, a równocześnie zabronił zorganizowanym drukarzom udawanie się do Estonji w celu poszukiwania pracy. Nie wątpimy, iż nasi koledzy zastosują się do postanowienia Sekretariatu i życzymy kolegom estońskim zupełnego zwycięstwa.

